

Ο. Φωκά

Μεγαρίτισσες.

✕ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΙΩΒΙΔΑΙΟΝ ✕

Η ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

(1840 - 1915)

ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ καὶ πέντε ἔτη συμπληροῦνται τῇ 12 Σεπτεμβρίου ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ἀρχαιοτέρως πασῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπιστημονικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἐταιρειῶν καὶ πάντων τῶν συλλόγων, τῆς περιωνύμου Παλαιᾶς Φι-

λαρμονικῆς Κερκύρας, ἣτις περιέχει ἐξόχους σελίδας δράσεως καὶ υπερηφάνως συγκρίνεται μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων Ἰταλικῶν, Γερμανικῶν καὶ Γαλλικῶν Μουσικῶν ἱδρυμάτων.

Εἶναι ἀληθὲς κονσέρβα τόριον, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξήλθον μουσικοδιδάσκαλοι καὶ μου-

σικοὶ ἐπιφανεῖς, οἵτινες ὄχι μόνον ἐν Ἑλλάδι διεκρίθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὰς Ἀγγλικὰς μουσικὰς.

Ἰδρυμα θεμελιωθὲν ἐπὶ στερεῶν βάσεων, περιλαμβάνον τὸ ἄνθος τῆς κοινωνίας, καὶ πάντας τοὺς διακρινομένους εἰς τὰ γράμματα, τέχνας καὶ ἐπιστήμης, ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ μεταξὺ τῶν προσέδρων τοῦ ὁποῦ συναριθμοῦνται ὁ πολὺς Μουστοξύδης, ὁ φιλόσοφος Βράιλας, Ἰδρυμα ἔχον ὡς ἰσόδιον πρόεδρον τὸν Μάντζαρον, ὅστις ἐπὶ τριακονταετίαν δηλαδὴ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (1872) ἐδίδασκεν καὶ διηύθυνε τὸ μουσικὸν μέρος, δῶρ ἂν ἐννοεῖται, ὡς νὰ ἦτο ἡ ψυχὴ του, Ἰδρυμα τοιοῦτο, ἐπόμενον

ήτο νά πρωταγωνιστήσῃ πρὸς διάδοσιν τῆς θείας τέχνης καὶ συγχρόνως νά ἀνὰ ζωογονήσῃ τὸ ἱερὸν τῆς πατρίδος αἶσθημα.

Ἡ ἀφορμὴ τῆς ἰδρύσεως τῆς Φιλαρμονικῆς ἦτο ἡ ἐξῆς: Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀκολουθοῦσα τὸ ἐπικρατήσαν ἔθιμον τῶν Κυβερνήσεων τῆς Ἑνετίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας ἐστελλε καθ' ὅλας τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἐπισήμους τελετὰς τῶν τε ὀρθοδόξων καὶ Δυτικῶν τιμητικὸν λόχον μετὰ μουσικῆς μέχρι τοῦ 1837. Περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔτους τούτου εἶχεν ἀποθάνῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Γουλιέλμος ὁ Δ' ἄτεκνος, καταλιπὼν τὸν θρόνον εἰς τὴν ἀνεψίαν του Βικτωρίαν, ἣτις κατήργησε τὸ ἔθιμον τοῦτο, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ἦτο πρέπον στρατὸς καὶ μουσικὴ νὰ παρακολουθοῦν τὰς τελετὰς ξένων ὁγμάτων. Φυσικὰ βαρέως ἔφερεν ὁ Κερκυραϊκὸς λαὸς τὴν παράλογον ταύτην βασιλικὴν διαταγὴν. Τῇ ἐνδεκάτῃ Αὐγούστου, ὅτε ἡ λιτανεία τοῦ προστάτου τῆς νήσου Ἀγίου Σπυρίδωνος ἐπροχώρει ὑπὸ τὰ ἀνάκτορα, ἔπου ἴστατο ὁ Ἀρμοστής μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του, ἀρκετοὶ ἐκ τῶν παρακολουθούντων ἐν οἷς καὶ τινες ὑπάλληλοι, διὰ νὰ δεῖξωσι τὴν ἀγανάκτησιν των, ἀπῆλθον ἐπιδεικτικώτατα ρίψαντες μεθ' ὀργῆς ὑψηλὰ καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Προστατρίας Ἀνάσσης τὰς λαμπάδας.

Οἱ ὑπάλληλοι ἐπαύθησαν. Ὁ λαὸς ἀγανακτεῖ. Ἀμέσως φιλότεχνοι καὶ ρέκται νέοι Κερκυραῖοι, συνέλκον τὴν σκέψιν τῆς συστάσεως Φιλαρμονικῆς Ἑταιρείας, ἣτις γενικῶς ἐπεκροτήθη. Ἐν τῷ ἅμα προσέλαβον καὶ ἄλλους συνεταίρους, κατηρτίσθη τὸ προσωρινὸν Πρεσβερίον παμφηφεὶ δ' ἐξελέγη ὡς ἰσόβιος ἐπίτιμος πρόεδρος ὁ Μάντζαρς.

Ὁ Ἀντώνιος Λιβεράλης, ἐκ τῶν ἰδρυτῶν ἀναλαμβάνει τῇ 1841 τὴν διδασκαλίαν τῆς μουσικῆς εἰς φιλοτέχνους νέους, οἵτινες ἀθροοὶ ἐνεγράφοντο μαθηταί. Τόση δὲ ὑπῆρξεν ἡ πρόοδος ὥστε, ὡς ἴσταται ὁ ἴδιος Μάντζαρς, μετ' ὀλίγου μῆνης, τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1841, ἡ μουσικὴ καλὰ κατηρτισμένη ἐκ τεσσαράκοντα καὶ τεσσάρων μουσικῶν συνώδευσε τὴν λιτανείαν τοῦ Πολιούχου μας, παιανίζουσα μὲ κατανυκτικὸν θρησκευτικὸν αἶσθημα τὰ ἐμβατήρια.

Σκοπὸς τῆς Φιλαρμονικῆς δὲν ἦτο μόνον νὰ συνοδεύῃ ἡ μουσικὴ τῆς τῆς λιτανείας. Τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς ἔγραφεν ὅτι ὁ πρῶτιστος σκοπὸς ἦτο ἡ καλλιέργεια, ἡ διδασκαλία καὶ διάδοσις τῆς Μουσικῆς τέχνης καθ' ὅλας τὰς ἐφαρμογὰς. Οὕτω τὴν τετάρτην Σεπτεμβρίου τοῦ 1842 διὰ τοῦ τύπου γνωστοποιεῖ ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι «ὁ Μάντζαρς θὰ παραδίδῃ ἀπὸ τῆς πρώτης Δεκεμβρίου ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ καταστήματος δωρεὰν καὶ δημοσίως μαθήματα ἁρμονίας, κοντραπούντου καὶ συνθέσεως». Ἦρχισαν καὶ μαθήματα ἐγχόρδων ὁργάνων, κλειδοκυμβάλου, ὠδικῆς. Ἡ θρησκευτικὴ ψαλμωδία ἐπί-

πίσης ἐδιδάσκετο. Αἱ παραδόσεις καθ' ἑκάστην διήρκουν τέσσαρας ὥρας, τρεῖς τὸ πρῶτ' καὶ μίαν μ. μ. Ὅλαι αἱ παραδόσεις ἦσαν πρακτικαὶ καὶ θεωρητικαί, πάντοτε ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Μαντζάρου καὶ τὴν αὐστηράν ἐπίβλεψιν ἐξ ἐφόρων.

Τῇ 1858 ὁ πρόεδρος Βράϊλας ἐπρότεινεν ἵνα πρὸς διέγερσιν τῆς ἀμίλλης τῶν μουσικῶν διοργανωθῇ ἐξαισθητικὸς διαγωνισμὸς τῶν μαθητῶν καὶ ἐξουσιοδοτηθῇ ἡ ἐπιτροπὴ νὰ διανείμῃ βραβεῖα μὴ ὑπερβαίνοντα τὴν ἀξίαν εἴκοσι ταλλήρων (φρ. 100). Ὁ πρῶτος διαγωνισμὸς ἐγένετο τῇ 11 Σεπτεμβρίου 1861 ἐπισήμως ἐνώπιον τοῦ Ἀρμοστοῦ, τῆς Γερουσίας, τῶν λοιπῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ ἀνθους τῆς κοινωνίας. Ὁ Μάντζαρς ἀνέγνωσε τὴν ἐκθεσιν καὶ ὁ Ἀρμοστής διένειμε τὰ μετάλλια χρυσᾷ καὶ ἀργυρᾷ εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας. Ἀκολούθως ὁ Βράϊλας ἀνέγνωσε σπουδαῖον λόγον, δημοσιευθέντα εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Τὸ δὲ ἐσπέρας ἐδόθη συναυλία ἐν τῷ Καταστηματι.

Παρατηρητέον ὅτι οἱ Κερκυραῖοι περισσότερον τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ἔχουσιν ἀνεπτυγμένον τὸ καλλιτεχνικὸν αἶσθημα καὶ ἔχουσι πραγματικὴν μουσικὴν ἀνατροφὴν. Εἰς τοῦτο συνέτεινεν, ὅτι ἄμα ἐν Ἰταλίᾳ ἐφάνη τὸ μελοδράμα, ἀμέσως σχεδὸν ἤρχισαν καὶ ἐν Κερκύρᾳ αἱ μελοδραματικαὶ παραστάσεις.

Τῇ 1844 ἐν τῇ Φιλαρμονικῇ συνεστήθη καὶ δραματικὸς θίασος ἐκ τῶν συνεταίρων ὅπως ἐν τῷ καταστήματι διδάσκονται δράματα καὶ ἐν ἀνάγκῃ μελοδράματα. Ἡ διδασκαλία ἤρχισεν ἐπιτυχῶς καὶ εἰς τὰς παραστάσεις προσεκαλοῦντο αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ ἐπιλεκτὰ μέλη τῆς κοινωνίας.

Ἐν τῷ καταστήματι συχνὰ ἐτελοῦντο ἐσπερίδες καὶ συναυλαί.

Ἡ Φιλαρμονικὴ συνεδέθη καὶ μετὰ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, καθότι ὑπῆρξε καὶ ἡ πολυτιμὸς ἐστία, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνεξωपुरήθη ὁ ἱερὸς σπινθὴρ τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος, τοῦ πόθου δηλαδὴ τῆς ἐνώσεως τῶν νήσων τοῦ Ἰονίου μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Ἀπὸ τῆς λειτουργίας τῆς ἑταιρείας (1841), ἤρχισε νὰ ἐορτάζεται ἡ 25 Μαρτίου ἐπισήμως καὶ ἐθνοπρεπῶς ἐν τῷ καταστήματι.

Εἰς πᾶσαν ἐθνικὴν χαράν, εἰς πᾶν ἐθνικὸν γεγονός ἡ Φιλαρμονικὴ εἶχε τὴν πρῶτην δρᾶσιν. Ἡ Φιλαρμονικὴ ἐπαιάνισε τὸ πρῶτον τὸν ἐθνικὸν ὕμνον, τὸν ὅποιον κατέστησε δημοφιλῆ καὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἐκείθεν διεδόθη ἀνὰ σύμπαντα τὸν Ἑλληνισμόν.

Τοιαύτῃ ἐν συντομίᾳ ἡ Φιλαρμονικὴ Κερκύρας, ἣτις συμπληροῖ τὸ ἐδδομηκοστὸν καὶ πέμπτον ἔτος τῆς συστάσεώς της, πρὸς τὴν ὁποίαν κατὰ καθήκον ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ τηρῇ μνήμην εὐγνώμονα, διότι αὕτη πρώτη εἰργάσθη ἀνεκδότως πρὸς διάδοσιν τῆς μουσικῆς ὡς καὶ διὰ τὴν μόρφωσιν ἱκανῶν Ἑλλήνων μουσικοδιδασκάλων.

ΣΠ. ΔΕ-ΒΙΑΖΗΣ